

Vasile Alecsandri - Pastelurile, prezentare generala

In "muzeul" literaturii romane, V. Alecsandri isi are locul sau, un loc insemnat in toata dezvoltarea culturii romane, fiind "un om nascut in ceas bun" (Slavici), "un noroc al istoriei noastre" (P.Zarifopol), cu reale si importante contributii la unificarea constiintei nationale.

Scriitor cetatean, Alecsandri a considerat ca radacinile adevaratei literaturi stau in folclor, in realitatea sociala si cea istorica. Marturisea: "daca imprejurarile m-au facut poet, aceasta am s-o multumesc poporului roman din care m-am nascut si care cuprinde in sanul sau comoara nesecata de cea mai sublima poezie."

Alecsandri este cel mai important poet roman de pana la Eminescu. A daruit contemporanilor si urmasilor sai o uriasa opera cu larga deschidere catre poezie, proza si dramaturgie, cu innoiri remarcabile pentru fiecare gen si specie literara. El a daltuit si modernizat limba literara. Un contemporan al sau, Hasdeu, aprecia pe Vasile Alecsandri: "El este reprezentantul cel mai puternic, cel mai complet al gandirii si al simtirii romanesti. El a cantat toate dorintele, el a plans toate nevoile si necazurile romanimii... El este gloria nediscutabila a literaturii romane."

Geneza pastelurilor

Alecsandri, din 1880 isi creeaza un climat linistitor la Mircesti, eliberandu-se de corvezile politice si oferindu-si indelungate ore de meditatie critica asupra propriei creatii. Intuind si exigentele timpului sau, ii scrie lui Hurmuzachi in 1865: "Am scris bucati mai mult sau mai putin usoare, a venit timpul ca sa scriu ceva mai serios, mai literar." Peste trei ani, ii marturiseste aceluiasi: "Am inceput o galerie de pasteluri ce va cuprinde diferite tablouri de frumuseti ale naturii si de munca campului." "Pastelurile" au aparut in "Convorbiri literare" intre 1868-1869, iar in 1875, au aparut in "Opere complete", intr-o selectie unitara, propusa chiar de poet, si cuprinzand 30 de poezii, carora le adauga 10 piese, nelegate organic de acestea. In fruntea ciclului de "poeme sublime"(Hasdeu), autorul a asezat "Serile de la Mircesti", o idila de interior, si pastel ce exprima personalitatea creatorului sau, fiind si intaia poezie ce introduce la noi motivul meditatiei la masa de scris, cu somnolarea in fata sobei.

Mircesti devine astfel "resedinta poeziei", un spatiu unic, cu "un bogat si tare aer spiritual, cu o atmosfera de o puritate aproape metafizica, fara povara."(V. Voiculescu)

Pastelurile compuse acum, sunt expresia temperamentului sau clasic, inclinat spre soare. Ele constituie " intr-o lirica a linistii si a fericirii rurale", "un calendar al spiritului rural si al muncilor campenesti"(G. Calinescu). Poeziile, compuse numai din catrene, au puncte de plecare hesiodice, horatiene si vergiliene, carora le adauga puternice valente de sensibilitate moderna.

In vesnica rotire a anotimpurilor, Toamna, cea mai rasfatata de poetii romani, are la V. Alecsandri un singur pastel:"Sfarsit de toamna". Imaginile ei contracteaza cu cele ale verii, avand corespondente cu pictura lui Andreescu "Padurea desfrunzita". Anotimpul ramane bogat

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

reprezentat in lirica romaneasca, prin Eminescu, Pillat "In vie", Goga "Coboara toamna", Voiculescu "Faurirea toamnei", Bacovia "In gradina", Blaga "Bunatatea toamnei", demonstrand tot atatea valente ale anotimpului si reprezentari estetice. Astfel, preludiu poate fi sugerat de poezia lui Alecsandri si Goga, un crescendo al anotimpului se afla in creatiile celor trei siluete masive ale poeziei - Voiculescu, Blaga, Bacovia, ultimul declansand spectacolul tragic shakespearean, Blaga propunand-o ca pe un catarsis.

Iarna, desi ne iubita de fiinta meridionala a lui Alecsandri, populeaza universul sau poetic, oferind un spectacol fascinant, presarat uneori cu amintirea unor intamplari parca uitate, cu zboruri fantastice, cu vise. "Iarna", "Viscolul", "Sania", "Miezul iernii", "Sfarsitul iernii", infatiseaza acest anotimp cu notele lui caracteristice; zapada, crivatul, gerul, ce inunda vazduhul, campul, dealurile, apele, casele, padurea si vietuitoarele, ce fug spaimantate.

Vara e la Alecsandri anotimp ce aminteste de iarna, prin acea liniste deplina, dar diferit de aceasta prin miscare, flora si fauna, ca si prin verdele, ce apare atat de rar in cromatica pastelului. "Lunca din Mircesti", "Concertul in lunca", "Rodica", "Balta", "Secerisul", "Cositul" si "Baraganul" compun un scenariu original al anotimpului, simtit ca o simbioza a omului cu natura. Vara lui Alecsandri o anticipeaza pe cea a lui Cosbuc din "Vara" si "Noapte de vara", pe Blaga din "Vara", St.O.Iosif din "Pasteluri", V.Eftimiu "Seceta", ori pe O.Cazimir "Iulie". De asemenea "Cosasi odihnindu-se" si "Tarancuta", cunoscutele picturi ale lui Grigorescu se pot asocia celebrarii acestui anotimp nuntit cu soarele. Doua serii de tablouri constante sunt definite in pastelurile verii: pe de o parte seceta, (la V.Eftimiu si O.Cazimir), pe de alta, rodnicia (la Blaga, G.Dumitrescu). La Alecsandri apare cel de-al II-lea aspect, asociat cu prezenta campului.

In cartea anotimpurilor, Primavara ocupa in pastelul romanesc o suprafata redusa, fiind infatisata in doua registre; unul de suprafata, ca anotimp al copilariei, al izbucnirii la viata, ca revansa la amorteala iernii, si celalalt, de adincime, de meditatie lirica. La mircestanul Alecsandri se gasesc ambele aspecte. Strigatul triumfator al victoriei vietii izbucneste din cele mai mici glasuri: paraie, muguri, fluturi, firul de iarba si gandacul, copilasii veseli, ca in "Oaspetii primaverii", "Cucoarele", "Dimineata", "Tunetul", "Pastele". Alte versuri sugereaza un vadit potential emotiv si meditativ al poetului care observa: "lumina e mai calda si-n inima patrunde". Unele poezii ale lui Pillat, Voiculescu si Blaga vor adanci aceste aspecte in viziuni proprii.

In pastelurile romanesti, ca reper intermediar intre cosmic si uman, se concretizeaza diferite elemente caracteristice cum ar fi: marea, muntele, sesul, balta. Din acestea Minulescu, Baconski, Maniu au facut semnificatii mai adanci, simboliste. Alecsandri le-a transformat in efigii ale naturii, devenite la el insusi obiect al admiratiei. De exemplu, Baraganul lui Alecsandri, aflat in vecinatatea lui Odobescu din "Pseudokinegeticos", ocupa un loc important, impresionand prin lipsa semnelor de viata, prin tristetea sesului. Balta ce a debutat in literatura prin Alecsandri: in "Malul Siretului", si "Balta", creeaza un univers activ colcaind de viata incipienta, o expresie originala a fertilitatii spontane. In acelasi timp, in pastelurile lui Alecsandri lipsesc elementele extremitatii naturii, cum ar fi: marea si muntele.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Ca aspect general, in pastel, umanizarea naturii este privita ca o infrangere, pierzind raporturile directe sau indirecte cu cosmicul, prin intrarea sub imperiul legii umane. Naturii i se amputeaza dimensiunile infinite, mai ales in poezia moderna, prin ingradirea ei de perceptii limitate ale unui spatiu ca: targul, gradina, casa (prezentate miniatural, ori umoristic sau malefic).

"Pastelurile" lui Alecsandri contribuie la cunoasterea culturii romanesti cu inefabilul ei, cu farmecul vietii rurale. "Pastelurile" au reprezentat "Una din insulele cele mai izolate de furtuni din arhipelagul...poeziei noastre descriptive. Sunt Georgicele noastre ajustate la meridianul nostru moldav" (Perpessicius).

Nu numai clasic sau numai romantic, Alecsandri este mai curand "un tip autohton de simtire gratioasa, de un lirism senin, de o anume contemplativitate etnica" (P. Constantinescu). Valorificand expresivitatea limbii noastre, poetul "Legendelor", al "Doinelor" dar mai ales al "Pastelurilor" a facut sa sune intr-un mod nou "graiul cel mai dulce din tarile romane", parcurgand un drum de cautari fericite si impliniri. Pentru Alecsandri, limba "e cartea de noblete, testimoniul de nationalitate al unui neam, altarul imprejurului caruia toti se aduna, cu inima iubitoare si cu simtire de devotament unii catre altii".

Limba si stilul o culme a artei sale poetice in "Pasteluri", ca o expresie a asimilarii superioare a folclorului, a limbii vechi, careia i-a adaugat elemente carturaresti si romantice. Astfel, poetul a depasit perioada copilariei estetismului, "pastelurile" fiind "Cea mai mare podoaba a poeziei lui Alecsandri, o podoaba a literaturii romane indeobste", dupa cum observa marele critic literar Titu Maiorescu.

Stilul sau se caracterizeaza prin: claritate, simplitate, expresivitate, naturalitate, concizie, in mare masura datorate influentei folclorului. In destule pasteluri, poetul porneste de la contemplarea unui fapt real, de la care ajunge la un element fantastic sau invers: luna ploaia, zapada, focul il introduce in lumea mirifica a tineretii, a iubirii.

Pastelul e construit pe o structura binara: debuteaza cu o imagine a naturii in generalitatea ei sau in detaliu (vazduhul in "IARNA", cerul albastru in "Oaspetii primaverii", zorile in "Dimineata") si se incheie cu un element concret, foarte apropiat poetului ("O sopirla de smarald,/ cata tinta, lung la mine, parasind nisipul cald" in "Malul Siretului" sau "Iat-o gingasa mladita cu sirag de martisor.../Tu o rupi?...Ea te stropeste cu fulgi albi racoritori").

Poate fi aceasta optica si o expresie a cerintei lui Maiorescu de a avea un sfirsit brusc in poezie. Se observa in aceasta poezie ca poetul se foloseste de fraze alcatuite mai ales din propozitii principale, ca in creatile folclorice (ex. Oaspetii primaverii etc.) sau si cu o subordonata, de regula, atributiva (ex.: "Iarna", "Dimineata" etc.). Propozitiile pe care se sprijina aceste tablouri descriptive, sunt todeauna dezvoltate, cu parti multiple de propozitie. Infuzia folclorului confera oralitatea stilului, confirmata de versuri ce contin interjectii ("iata", in "Serile la Mircesti", "Iarna", in "Sania", "Plugurile") ori expresii populare ("dar ce vad", in "Miezul iernei"), exclamatii ce dau o nota de subiectivitate tabloului ("Ah! iata primavara cu sinu-i de verdeata"/In lume-i veselie, amor sperare, viata, /Si cerul si pamantul preschimba sarutari/Prin raze aurite si vesele cantari/"-Oaspetii Primaverii").

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Cromatica pastelurilor (comentata de Calinescu, Piru, Cazacu) este monocroma. Paleta e saraca: alb, negru, rar: galben, verde, culori intunecate sau sumbre. Notatiile auditive sunt mai rare decat cele vizuale; "Alecsandri nu ne ofera un tablou de natura in care sa se simta farmecul ei muzical" (Vianu).

In privinta figurilor de stil, de asemenea, se poate observa optiunea poetului, inraurita de modelele epocii. Alecsandri valorifica resursele lexicale (cu masura foloseste arhaismele si neologismele, avand aria lexicala cea mai intinsa si mai variata din literatura romana de pana la Eminescu). Lexicul, morfologia si sintaxa sunt folosite, creator, cu diferite valente stilistice. Mai frecvente sunt epitetetele, indeosebi cele fizice, in structuri nominale dar si verbale.

"Alecsandri este un pictor impresionist, mai inainte ca impresionismul sa fie reprezentat in tanara scoala romaneasca" (Vianu). Se remarca si epitetetele morale, personificatoare ("Toamna, mandra harnica", "Tacutul miez de noapte"), epitetete cu caracter enumerativ ("Vesela campie acu-i trista, vestejita"). Analiza epitetetelor evidentiaza tehnica picturala a poetului. Un rol deosebit il joaca si comparatiile mono si polisemantice, statice ori dinamice, simple sau complexe, obiective si subiective ("Fulgii zbor plutesc in aer ca un roi de fluturi albi"). Personificarile folosite in poezii, ofera dinamism ("Siretul se-nconvoaie, adoarme la bulboace" balta care " se ascunde sub un val misterios"). Metafora este la Alecsandri o sinteza a influentei populare, culte, pe de o parte, pe de alta, o influenta a clasicismului si romantismului ("Saniuta, cuib de iarna e cam stramta pentru doi"). Se intalneste si alegoria ("Concertul in lunca" are la baza o alegorie, natura cu privighetori este sala de concerte).

Versificatia contribuie alaturi de celelalte elemente, la dezvaluirea sufletului poetului. Poezii ca "Sfarsit de toamna", "Iarna", "Sania", "Dimineata", "Plugurile", "Noapte" au in primele doua versuri rima feminina, iar in ultimile doua, rima masculina. Predomina rimele luminoase: ca de ex."calare"/"infiorare", "randunele"/"pasarele", "Zbor"/"dor" etc. Cele mentionate au relevat cateva contributii ale poetului Vasile Alecsandri la dezvoltarea patrimoniului nostru national, creatia sa confirmand caracterul apolinic al culturii romane, ca o izbanda asupra dionisiacului uman.

Personalitatea lui a acoperit o epoca de raspantii in istoria noastra. Usa pantheonului ramane deschisa de acel "rege - al poeziei".

MIEZUL IERNEI

Desi trecusera 28 de ani de la celebra "Introdutie" la "Dacia literara", ecourile acesteia sunt percutante in epoca. Alecsandri a preluat stralucit impulsul de innoire tematica, natura sa scriitoriceasca fiind sustinuta de formatia culturala si politica a luptatorului pasoptist. Poetul a cladit, pornind de la aceste idei generoase ale acestui program al romantismului romanesc, pe un teren esentialmente clasic, o opera bogata.

Daca intre 1848 si 1859 si mereu dupa aceea, pana in 1890 chiar, a fost in Franta, fie " infasurata in haina serioasa a diplomatiei", fie pentru motive de sanatate, ori din dorinta de a face calatorii de

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

primenire si delectare sufleteasca, fericitul detinator al premiului de la Montpellier pentru "Cantecul gintei latine" a ramas todeauna o stralucita demonstratie de europenism romanesc, legat ca un Anteu de pamantul natal.

"In mintea lui intreaga - nota Hasdeu in 1897 - n-ar fi fost loc pentru nimic ce n-ar fi fost specific romanesc si in talentul lui nici o pornire care sa nu fie specific romaneasca. Alecsandri e gloria nediscutabila a literaturii romane din secolul acesta".

Calatorul perpetuu care s-a simtit inmormantat in pantecele unui portofoliu ministerial ca Iona in acel al balenei sau culcat in patul lui Procust ori de cate ori trebuia sa faca politica, a fost totdeauna dominat de propensiunea spre natura. Marea Calatorie a lui Alecsandri a fost din toate, "voiajul in jalt" sau "lunga admirare a privelistei" prin fereastra de la Mircesti. "Pestele in apa si pasarea in aer nu pot fi mai fericiti de cumu-s eu la Mircesti - scria si in 1885 poetul - Poti sa cutreieri mult si bine si sa te minunezi de progresele civilizatiei, nimic nu pretuieste cat farmecul coltului de pamant unde te-ai nascut".

Totul ii creaza o atmosfera prielnica, in care plutesc strofe poetice "Pastelurile" nascute intre 1868-1869 imbucheteaza privelistile din todeauna, adunate in sufletul sau, demonstrand acea "vis discriptiva" nascuta din contractul poetic cu realitatea. Vorbind despre o clasificare a pastelului romanesc din perspectiva raportului om-natura, Mircea Tomus remarca doua tipuri: traditionalism si modern. Primul exprima o armonie sau regretul dupa o armonie distrusa imtre cele doua elemente: om - natura, cel de-al II-lea exprima tensiunea nascuta din dezacordul acestora. Criticul propune ca punctele de referinta ale primului tip intre altii pe Alecsandri, de factura clasica si pe Blaga, prin viziunea magica.

Poezia "Miezul iernei" apartine ciclului "Pasteluri" si infatiseaza un aspect al acestui anotimp ce produce poetului un sentiment de admiratie. In cele patru catrene, se desfasoara un univers hibernal, alcatuit din tablouri dominat vizuale, impletite cu elemente auditive, pe care el le contempla cu uimire. Salvaticia scitica a iernii e amplificata de oroarea lui Alecsandri de orizonturile boreale.

Strofa intai debuteaza cu doua propozitii principale, exclamative:

"In paduri trosnesc stejarii! E un ger amar cumplit!", care contureaza cadrul-padurea-insotindu-se cu unul din motivele iernii: gerul. Privirea se roteste si inbratiseaza un spatiu larg, de la pamant la stele, pe care il contempla subiectiv, asa cum sugereaza si verbul "a para" la indicativ prezent, folosit in cateva comparatii gratioase: "Stelele par inghetate, cerul pare otelit/In zapada cristalina pe campii stralucitoare/ Pare-un lan de diamanturi ce scartie sub picioare".

Solitar, poetul filtreaza spectacolul printr-o viziune poetica interesanta, de unde apare ca un "templu maiestos" ale carui coloane de sustinere sunt fumurile albe ce sprijina bolta cerului.

Compararea cu un templu maiestos aminteste de celebrul sonet a lui Baudelaire, "Correspondances":

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

" La nature este un temple ou de vivants piliers
Laisent parfois sorti de confuse paroles".

La Alecsandri, observa L.Galdi, inasa, nu constituie alteceva decat o variatie asupra temei din "Miorita". Grandoarea data de spectacolul lunii, care ca un strajer al unui vechi castel " aprinde farul tainic de lumina", dand omenirii farmecul si linistea de care are nevoie. Solitudinea poetului, ce consemneaza aceste detalii nu este expresia mizantropiei unui romantic, ci viziunea unui clasic cu dor de tihna necesara rememorarilor in fantezie a unor imagini fericit traite.

"Este la Alecsandri un frumos accent de sociabilitate ... caracteristic pentru felul in care el percepe spectacolul naturii" - sublinia Vianu. De aici poate si explozia marturisita in strofa a treia, printr-o propozitie exclamativa, brodata cu doua epitete: "O! Tablou mare, fantastic!"... Pasim cu aceeasi emotie poetica in interiorul templului, in nemarginitul templu, cu atat mai mult, cu cat timpul verbelor e invariabil (prezentul), implicandu-ne deci ca spectatori, avand privilegiul simultaneitatii... "Mii de stele argintii" vor arde ca-n mirificul plai mioritic. In fata noastra se construiesc o catredala cu altare, catapeptasma cu facii vesnice si o orga ce rasuna:

"Muntii sunt ai lui altare, codrii organe sonore,
Unde crivatul patrunde, scotand note-ngrozitoare".

Singurul element discordant ameninta parca, aceasta liniste e crivatul. El este privit cu o oarecare ostilitate ovidiana de "poetul tacerii absolute" si "al neclintirii totale". Inzestrat cu intuitia caracterului grandios al anotimpului" - cum observa Stefan Cioculescu - Poetul reface echilibru amenintat o clipa, in strofa a patra:

"Totul e in neclintire, fara viata, fara glas,
Nici un zbor in atmosfera, pe zapada - nici un pas".

Astfel staticul e confirmat acustic si vizual, pe verticala si orizontala necuprinsului, printr-o serie de sinonime semantice, ca "neclintire", "fara glas", "fara viata", "nici un zbor", "nici un pas". Iarna este proclamata un anotimp al impietririi.

Friguros din fire, Alecsandri gusta iarna estetic, simtind in necontenita zapada o teama de disparitie, sentiment acutizat de Bacovia, mai tarziu, in iernile sale.

Poate de aceea, poetul simte in final nevoia unei fiinte... "In raza lunei o fantasma se arata ...".Aceasta nu este receptata ca un simbol al vreunei posibile ameliorari a comunicarii, pentru ca " E un lup ce se alunga dupa prada-i spaimantata".

De fapt" iarna"lui Alecsandri e un alter-ego al asteptarii, al nazuintei spre un alt anotimp, al iubirii:

"O! tu gerule naprasnic, viu indeamna calul meu
Sa ma poarte ca sageata, unde el stie si eu".
("Gerul")

"Pana-n ziua stau pe ganduri si la ea privesc uimit

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Ca-mi aduce viu aminte de-o minune ce - am iubit".
("La gura sobei")

Tablourile de iarna au aici scene de eroi, eroine pe care insusi Alecsandri le gaseste comparabile cu cele din fantastica epopee "Orlando" a lui Ariosto, de exemplu: semn comun al infuziei revelatorii a poeziei popoarelor, concentrata in opera culta.

Intr-un alt pastel "Sania" izbucneste chiar in plina iarna o euforie vitala. Voluptatea lui Alecsandri a atins pragul de sus, cand, dupa ce a impietrit iarna pe tronul ei regesc, el o contempla viu si nevatamat, ca-n versurile:

"In zadar ingheti pamantul,
Ucizi florile si stupii
Si trimiti moartea ca vantul
Si trimiti foamea ca lupii.
Fie iarna, fie vara,
Eu pazesc a mea verdeata".

Aici, Iorga, judecator aspru a lui Alecsandri gaseste "o intrupare sprintena a iernii, pe care frunza vesnic innoita cuteaza a o infrunta", iar pastelul o izbanda intre creatiile "bardul de la Mircesti". Daca vara si-a gasit in Cosbuc inegalabilul cantaret, iarna urca pe pedestal prin pana lui Alecsandri. G. Calinescu remarca: "Teroarea fenomenului boreal a prilejuit lui Alecsandri cateva strofe ce sunt mici caopodopere". Aprecierea este demonstrata si prin "Miezul iernei", unde, de fapt, poetul cu un arsenal simplu de mijloace - lexicale, morfologice, sintactice, stilistice - realizeza o capodopera. Citindu-i "pastelurile" auzim acordurile "anotimpurilor" lui Vivaldi, vibrand ca in fata picturilor lui Grigorescu.